

**РІВНЕНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Рівненського обласного
інституту післядипломної
педагогічної освіти

30 червня 2026 року № 197-од

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації вихователів закладів дошкільної освіти

**«СУЧАСНИЙ ВИХОВАТЕЛЬ ЗДО: ВІД ДЕРЖАВНИХ
СТАНДАРТІВ ДО ПРАКТИК БЕЗПЕЧНОГО ТА РОЗВИВАЛЬНОГО
ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА»**

Рівне – 2026

Розробники: Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (Скоропляс С. В., заступник директора з адміністрування та розвитку; Ковбасюк Т. Л., кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри психології та інклюзивної освіти).

Напрямок підвищення кваліфікації: Професійний розвиток вихователів щодо організації освітнього середовища в закладах дошкільної освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження оновленого Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) (наказ Міністерства освіти і науки України від 31.03.2021 № 397); Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо організації безпечного освітнього простору в закладі дошкільної освіти» (наказ Міністерства освіти і науки України № 619 від 22.05.2023 р.); Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти» (наказ Міністерства економіки України від 19.10.2021 № 755-21).

Термін дії програми: з 30.06.2026 до 30.06.2031 року.

Рецензенти:

Давидюк Наталія, кандидат педагогічних наук, методист лабораторії національного виховання Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Канська Алла, директор закладу дошкільної освіти (ясла-садок) №1 «Дзвіночок» Сарненської міської ради

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Програма підвищення кваліфікації вихователів закладів дошкільної освіти розроблена відповідно сучасної державної освітньої політики, стратегії реформування дошкільної освіти, зокрема Закону України «Про дошкільну освіту» від 06.06.2024 №3788-IX, Державного стандарту дошкільної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2025 № 1557, професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти», затвердженого наказом Міністерства економіки України від 19.10.2021 № 755-21, а також із урахуванням Концепції Нової української школи.

Актуальність програми полягає у необхідності підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до реалізації освітньої політики держави шляхом опанування новітніми практиками, технологіями, методиками, формами, методами професійної діяльності на засадах інноваційних освітніх підходів із урахуванням потреб учасників освітнього процесу.

В умовах глобалізаційних змін на часі модернізація змісту дошкільної освіти, гуманізація її цілей та принципів, переорієнтація на розвиток особистості дитини як основний ресурс, що визначає поступальний рух суспільства. Найпершим суспільним середовищем для дитини є заклад дошкільної освіти, метою якого є забезпечення гармонійного розвитку особистості дитини, її фізичного і психічного здоров'я, виховання ціннісного ставлення до природного й соціального довкілля, до самої себе, формування механізмів соціальної адаптації та творчого втілення в умовах життя в товаристві незнайомих дітей і дорослих. Дошкільна освіта як перша самоцінна ланка має гнучко реагувати на сучасні соціокультурні запити, збагачувати знання дитини необхідною якісною інформацією, допомагати їй реалізувати свій природний потенціал, забезпечувати особистісно-орієнтований підхід до дошкільників, який передбачає індивідуалізацію і диференціацію освітнього процесу, орієнтацію педагога на інтереси розвитку дитини, орієнтуватися на загальнолюдські й національні цінності.

За таких умов провідне місце відводиться педагогічним працівникам нової формації, які перебувають в авангарді суспільних та освітніх перетворень, успішних, умотивованих, компетентних, які є агентами сучасних змін. Такі педагоги виконують в освітньому процесі ролі наставника, фасилітатора, консультанта, менеджера, мають академічну свободу, володіють навичками випереджувального проєктного менеджменту (планування й організації освітнього процесу, розроблення навчально-методичного забезпечення, оцінювання та ін.), самостійно й творчо здобувають інформацію, організовують дитиноцентричний процес. Відтак, закладають надійне підґрунтя для навчання впродовж життя з метою особистісної реалізації.

Нова місія педагога розглядається в контексті європейського професіоналізму зі збереженням кращих ментальних українських характеристик, європейського виміру педагогічних якостей. Вихователь закладу дошкільної освіти (далі – ЗДО) повинен забезпечити створення сприятливих умов для особистісного становлення здобувачів освіти, їх збалансований розвиток,

узгодженість основних тенденцій до самореалізації, саморозвитку та самозбереження, формування життєвої компетентності, розвитку ціннісного ставлення до світу природи, культури, людей, самих себе. Він виступає як педагог-новатор, який відчуває нові життєві тенденції, добре орієнтується у пріоритетах сучасності, спрямований на створення умов для саморозвитку, прояву сутнісних сил; пошуку педагогічних технологій побудови розвивального способу життя дошкільника; формування в нього основ особистісної культури; створення освітньо-розвивального середовища в закладі дошкільної освіти.

Переосмислення соціальної і професійної місії вихователя ЗДО, актуалізує необхідність підготовки фахівців, адаптованих до сучасних соціокультурних умов, здатних творчо працювати, приймати нестандартні рішення в ситуаціях ринкової конкуренції, уникати стереотипізації і шаблонів, засвоювати нові професійні ролі і функції, забезпечувати випереджувальність розвитку країни, реалізовувати освітні проекти національного масштабу, витримувати конкуренцію на європейському і світовому ринку освітніх послуг тощо.

Цільова група: вихователі закладів дошкільної освіти.

Обсяг (тривалість): 60 годин / 2 кредити ЄКТС.

Особливості реалізації програми: до викладання за освітньою програмою залучаються педагогічні працівники, які мають відповідну фахову освіту за спеціальністю та кваліфікацію.

Форма навчання: очна (з використанням технологій дистанційного навчання), дистанційна.

Мета підвищення кваліфікації: розвиток професійної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти через удосконалення раніше набутих та набуття нових компетентностей у межах професійної діяльності відповідно до сучасних вимог, державної політики в галузі освіти, стратегій підвищення якості дошкільної освіти.

Завдання підвищення кваліфікації:

сприяти засвоєнню педагогічними працівниками сучасних нормативно-правових засад, стратегічних напрямів розвитку дошкільної освіти та ключових завдань її реформування;

ознайомити з особливостями застосування системи моніторингу досягнень дошкільників, навчити використовувати її результати для коригування індивідуальної роботи;

удосконалити здатність аналізу рівня розвитку ключових компетентностей дитини на основі педагогічних спостережень та продуктів дитячої діяльності;

сприяти впровадженню принципів моделювання сучасного предметно-просторового розвивального середовища, здатного до трансформації та інтеграції різних освітніх ліній Базового компоненту дошкільної освіти (БКДО);

розвинути здатність ефективно використовувати методи та прийоми проблемно-пошукового навчання та експериментування в повсякденній роботі;

удосконалити практичні навички та вміння з моделювання та організації ігрового розвивального середовища як простору для самостійної, дослідницької та проєктної діяльності дітей;

сприяти впровадженню сучасних освітніх технологій (STEM-елементів, технології проєктної діяльності, лепбуків) для стимулювання дитячої активності;

інтегрувати елементи ознайомлення з «малою Батьківщиною» (історія, традиції, визначні місця) у повсякденну діяльність, закладаючи основи громадянської свідомості та патріотизму;

удосконалити стратегії та техніки з розвитку емпатії та формування просоціальної поведінки у дітей дошкільного віку;

розвинути уміння запобігання та протидії насильству в освітньому середовищі, зокрема вміння ідентифікувати ризики, виявляти ознаки насильства, організовувати ефективну міжвідомчу взаємодію для захисту прав дитини;

удосконалити навички саморегуляції та підтримки власної психологічної стійкості;

сприяти виробленню індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічних працівників, здатності здійснювати рефлексію власної педагогічної діяльності, застосовувати здобуті знання та навички у щоденній педагогічній практиці.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: відповідно до професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти», затвердженого наказом Міністерства економіки України від 19.10.2021 № 755-21: лідерська (ЗК.04), етична (ЗК.06), прогностична (А1), організаційна (А2), оцінювально-аналітична (А3), предметно-методична (А4), проєктувальна (Б2).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

За результатами навчання слухачі оволодіють **знаннями** та набудуть (вдосконалять) **уміння, навички** щодо:

сучасних тенденцій та концептуальних засад розвитку дошкільної освіти; класичних та інноваційних методів, форм та засобів навчання й виховання дітей дошкільного віку;

методології перспективного та поточного планування освітнього процесу в ЗДО;

психолого-педагогічних особливостей та принципів організації інклюзивного освітнього середовища для осіб з особливими освітніми потребами (далі ООП);

стандартів та вимог щодо створення фізично безпечного та психологічно комфортного освітнього середовища в ЗДО;

принципів та етики педагогіки партнерства, ефективної комунікації зі здобувачами освіти, батьками та колегами;

прогнозування та моделювання результатів освітнього процесу на основі системного аналізу потреб здобувачів освіти;

розбудови безпечного, розвивального та безбар'єрного освітнього простору;

оцінювання рівня сформованості ключових компетентностей здобувачів освіти за допомогою різноманітних діагностичних інструментів;

моніторингу досягнень дітей дошкільного віку згідно з вимогами Державного стандарту дошкільної освіти;

володіння ситуаційним та емоційним менеджментом для створення психологічно безпечної атмосфери в групі;

ненасильницького спілкування, активного слухання та конструктивного розв'язання конфліктів;

механізмів, інструментів та алгоритмів проектування траєкторії власного професійного розвитку (самоосвіти);

рефлексивного аналізу власної педагогічної діяльності.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах об'єктивності, прозорості та відповідності очікуваним результатам навчання. Оцінювання результатів навчання в межах програми підвищення кваліфікації здійснюється з метою визначення рівня сформованості професійних компетентностей слухачів. Підтвердження результатів навчання відбувається за умови проходження слухачем від 70 до 100 % обсягу програми, що передбачає виконання всіх обов'язкових навчальних завдань та активну участь в онлайн-заняттях.

Із метою оцінювання результатів навчання використовуються такі інструменти:

тестові завдання для перевірки теоретичних знань за темами модулів програми;

практичні завдання, що передбачають розроблення фрагментів занять, дидактичних матеріалів та/або освітніх продуктів із застосуванням сучасних педагогічних технологій.

Підсумковий рівень навчальних досягнень слухачів визначається за такими критеріями:

виконання тестових завдань із результатом від 70 до 100 % правильних відповідей;

актуальність, інноваційність, практична цінність та методична обґрунтованість виконаних практичних завдань, кейсів і мініпроектів;

рівень самостійності, творчого підходу та педагогічної рефлексії у процесі виконання завдань;

усвідомлення власного професійного зростання та готовності до впровадження змін у професійну діяльність.

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво про підвищення кваліфікації відповідно до встановленого зразка обсягом 60 годин / 2 кредити ЄКТС.

Вартість програми: узгоджується додатково (враховуючи кількість слухачів).

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Реалізація програми ґрунтується на засадах гнучкості, варіативності, науковості та практичної спрямованості, з орієнтацією на професійні потреби вихователів закладів дошкільної освіти.

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття.

Особливістю практичних занять програми є їхній діяльнісний та прикладний характер, спрямований на створення готових професійних продуктів. Слухачі опановують сучасний інструментарій дошкілля через розв'язання реальних педагогічних кейсів, ситуаційне моделювання освітнього простору, відпрацювання алгоритмів дій для забезпечення планів безпеки в ЗДО та проектування інклюзивного освітнього середовища.

Самостійна робота передбачає опрацювання навчально-методичних матеріалів, виконання тестових та практичних завдань.

Підсумкові заходи передбачають участь слухача курсів та представлення досвіду роботи на конференції з обміну досвідом, виконання підсумкового тестування (30 запитань), з метою перевірки рівня засвоєння теоретичного змісту програми та сформованості професійних компетентностей.

Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 100 %. Прохідний бал – 70 % і вище. Учасники, які успішно виконали програму, представили досвід роботи на конференції з обміну досвідом та пройшли підсумкове тестування, отримують документ про підвищення кваліфікації.

Зміст програми складається з 4-х модулів та 28-ми взаємопов'язаних тем. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, становить 60 год, з них: 14 год – лекційні заняття, 38 год – практична робота, 4 год – самостійна робота, 4 год – контрольні заходи.

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Нормативно-правові, стратегічні та організаційно-професійні засади розвитку дошкільної освіти					
Тема 1.1. Стратегічні напрями розвитку дошкільної освіти України	2				2
Тема 1.2. Атестація педагогічних працівників як важливий чинник підвищення професійної компетентності педагогів	2				2
Тема 1.3. Компетентнісний підхід у системі професійного розвитку		2			2

педагогічних працівників: можливості та перспективи					
Тема 1.4. Сучасні вимоги до планування освітньої діяльності в ЗДО		2			2
Тема 1.5. Педагогіка партнерства: створення простору розуміння та взаємодії в ЗДО	2				2
Разом за модулем	6	4			10
МОДУЛЬ 2. Формування ключових компетентностей та освітні лінії Базового компоненту дошкільної освіти: сучасні підходи та технології					
Тема 2.1. Забезпечення перспективності та наступності у дошкільній і початковій освіті відповідно до Концепції НУШ	2				2
Тема 2.2. Мовленнєва компетентність вихователя ЗДО як умова ефективного володіння дітьми державною мовою		2			2
Тема 2.3. Формування ключових компетентностей дітей дошкільного віку		2			2
Тема 2.4. Система моніторингу досягнень дошкільників відповідно до освітніх ліній Базового компоненту дошкільної освіти		2			2
Тема 2.5. Інтерактивні методи навчання дошкільників		2			2
Тема 2.6. Інноваційні підходи до мовно-мовленнєвого та комунікативного розвитку дітей дошкільного віку		2			2
Тема 2.7. Розвиток медіаграмотності дітей дошкільного віку в сучасному інформаційному просторі		2			2
Тема 2.8. Формування базових навичок фінансової грамотності у старших дошкільників		2			2
Тема 2.9. Дитина в природному довкіллі:		2			2

екологічне виховання через дослідницьку діяльність					
Тема 2.10. Виховання основ громадянської свідомості через ознайомлення з «малою Батьківщиною»		2			2
Разом за модулем	2	18			20
МОДУЛЬ 3. Інтегративна освіта, розвивальний простір та виховний потенціал ЗДО					
Тема 3.1. Сучасний зміст і аспекти виховання	2				2
Тема 3.2. Організація та забезпечення життєдіяльності дітей в ЗДО в контексті сучасних вимог			2		2
Тема 3.3. Організація розвивального середовища в закладі дошкільної освіти на засадах діяльнісного підходу		2			2
Тема 3.4. Технології діяльнісного навчання: STEM-освіта, LEGO-конструювання та теорії розв'язання винахідницьких задач (ТРВЗ) в ЗДО		2			2
Тема 3.5. Особливості роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії	2				2
Тема 3.6. Особливості розвитку м'яких навичок (soft skills) у дітей дошкільного віку		2			2
Тема 3.7. Розвиток емпатії та просоціальної поведінки у дітей дошкільного віку			2		2
Разом за модулем	4	6	4		14
МОДУЛЬ 4. Безпечне освітнє середовище, захист дітей та психолого-педагогічна підтримка					
Тема 4.1. Забезпечення безпеки дітей в ЗДО: формування безпечного середовища	2				2
Тема 4.2. Робота над планом із Забезпечення		2			2

безпеки дітей в ЗДО та його реалізації					
Тема 4.3. Моделі насильства та розробка ефективних запобіжних механізмів		2			2
Тема 4.4. Комплексний підхід до захисту дітей від насильства і жорстокого поводження у закладах дошкільної освіти		2			2
Тема 4.5. Розвиток творчості: арттерапевтичні техніки в роботі вихователя ЗДО		2			2
Тема 4.6. Психолого-педагогічна підтримка дітей, батьків та педагогів в умовах надзвичайної ситуації		2			2
Разом за модулем	2	10			12
Підсумкові заходи				4	4
Усього	14	38	4	4	60

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Нормативно-правові, стратегічні та організаційно-професійні засади розвитку дошкільної освіти

Тема 1.1. Стратегічні напрями розвитку дошкільної освіти України

Сучасне значення та місія дошкільної освіти в Україні. Ключові положення Закону України «Про дошкільну освіту». Стратегічні цілі та пріоритети освітньої реформи: гарантування рівного доступу до освіти (територіальна доступність, соціальна справедливість), надання якісних освітніх послуг. Базові принципи та характеристика умов реалізації Державного стандарту дошкільної освіти.

Новітні тенденції надання освітніх послуг у дошкільній освіті: розвиток інклюзивних груп, варіативні форми (групи короткотривалого перебування, педагогічний патронаж, сімейна (домашня) форма) та діджиталізація освітнього процесу. Автономія закладів дошкільної освіти (фінансова, кадрова, академічна свобода) та підвищення професійної відповідальності педагогічних працівників (перехід до особистої відповідальності за якість освітніх послуг та результати розвитку дітей).

Тема 1.2. Атестація педагогічних працівників як важливий чинник підвищення професійної компетентності педагогів

Сучасні вимоги до професійного розвитку педагогічних працівників (професійний стандарт, загальні та професійні компетентності). Підвищення кваліфікації у системі професійної підготовки педагогічних кадрів. Підготовка та проведення атестації педагогічних працівників: нормативний та науково-методичний аспекти. Види та особливості атестації. Умови та порядок присвоєння кваліфікаційних категорій і педагогічних звань. Діяльність та повноваження атестаційних комісій. Алгоритм проведення атестації. Реалізація рішень атестаційних комісій.

Значення атестації для професійного розвитку педагогічних працівників.

Тема 1.3. Компетентнісний підхід у системі професійного розвитку педагогічних працівників: можливості та перспективи

Сутнісна характеристика компетентнісного підходу в контексті концепції освіти впродовж життя. Нормативно-правове підґрунтя та вимоги Професійних стандартів педагогічних працівників: структура та зміст фахових компетентностей. Трансформація системи підвищення кваліфікації: перехід від академічного накопичення знань до формування практичних навичок, здатності діяти в нестандартних освітніх ситуаціях і відповідати на сучасні виклики. Варіативні шляхи та новітні формати професійного зростання: академічна свобода педагога у виборі суб'єктів надання освітніх послуг, побудова індивідуальної освітньої траєкторії, взаємовизнання результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Діджиталізація та нові інструменти професійного розвитку: сертифікація, супервізія, менторство (наставництво) та мережева взаємодія педагогічних спільнот. Рефлексивна культура та

самооцінювання як чинники постійного саморозвитку й забезпечення високої якості освітньої діяльності.

Тема 1.4. Сучасні вимоги до планування освітньої діяльності в ЗДО

Урахування сучасних новітніх тенденцій та основних завдань законодавства України щодо планування освітньої діяльності в закладі дошкільної освіти. Базовий компонент дошкільної освіти – Державний стандарт дошкільної освіти (нова редакція). Основні програми розвитку дітей раннього та дошкільного віку.

Ключові компетентності дошкільника за освітніми напрямками. Зміст, мета, завдання, форми, типи, методи та прийоми організації освітньої діяльності. Види, форми та структура планування. Вимоги до планування та проведення видів діяльності (ігрової, трудової, фізкультурно-оздоровчої, дослідницько-пошукової, художньо-естетичної, розваг та свят, роботи з батьками). Особливості розподілу видів активності за основними напрямками розвитку впродовж дня, в залежності від бажань та інтересу дітей. Діагностика рівня розвитку дитини за Базовою програмою. Використання навчально-методичних посібників рекомендованих МОН України.

Тема 1.5. Педагогіка партнерства: створення простору розуміння та взаємодії в ЗДО

Нормативно правові документи, що регламентують права, обов'язки та відповідальність усіх учасників освітнього процесу (педагоги, батьки, діти). Бар'єри у взаємодії між вихователями ЗДО та батьками вихованців, психологічна готовність до спілкування, партнерство з батьками. Шляхи подолання бар'єрів взаємодії вихователя та батьків вихованців.

Сутність понять «комунікація», «комунікативні навички», «складові інтелекту», «базові емоції», «стратегія поведінки», чинники, які впливають на взаємовідносини. Педагогіка партнерства. Методи та прийоми спілкування, активного слухання та взаємодії. Ефективність та результативність освітньої роботи з дітьми. Форми роботи з батьками. Форми просвітницької та організаційної роботи з батьками.

МОДУЛЬ 2. Формування ключових компетентностей та освітні лінії Базового компоненту дошкільної освіти: сучасні підходи та технології

Тема 2.1. Забезпечення перспективності та наступності у дошкільній і початковій освіті відповідно до Концепції НУШ

Ключові компоненти формули Нової української школи. Поняття «наступність». Перспективність і наступність освіти: аспекти реалізації. Взаємодія педагогів дошкільця і початкової школи. Особливості формування особистісної готовності дошкільника до школи згідно з вимогами НУШ. Створення відповідного освітнього середовища у ЗДО.

Психологічна адаптація дитини до систематичного шкільного навчання.

Тема 2.2. Мовленнєва компетентність вихователя ЗДО як умова ефективного володіння дітьми державною мовою

Українська літературна мова як унормована форма загальнонародної мови. Мовні норми. Історія походження і розвитку української мови. Лінгвоцид. Мовне законодавство в Україні. Українська мова серед інших мов світу.

Мовлення як інструмент професійної діяльності педагога (функції, види, форми). Мовленнєвий етикет. Риторика та мистецтво презентації. Культура усного фахового мовлення. Типові помилки усного і писемного мовлення. Комунікація педагога з дітьми, батьками та колегами.

Тема 2.3. Формування ключових компетентностей дітей дошкільного віку

Поняття компетентностей у сучасній світі. Перехід від освіти знань до освіти компетентностей. Сутнісні ознаки компетентнісного підходу. Ключові компетентності відповідно до Концепції НУШ: здатність спілкуватися рідною (державною) мовою; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук; екологічна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності; культурна компетентність тощо. Формування ключових компетентностей в дошкільній освіті за різними освітніми напрямками, спрямованими на розвиток особистості дитини (фізичного, психічного, соціального, духовного).

Наскрізні вміння (універсальні здібності), спільні для всіх ключових компетентностей. Можливості ЗДО для розвитку наскрізних умінь дітей дошкільного віку.

Тема 2.4. Система моніторингу досягнень дошкільників відповідно до освітніх ліній Базового компоненту дошкільної освіти

Організація та проведення систематичного моніторингу рівня розвитку дошкільників згідно з вимогами Державного стандарту. Ключові індикатори досягнень за кожною з освітніх ліній Базового компонента. Методики педагогічного спостереження, фіксації результатів, проведення міні-діагностичних завдань та аналізу продуктів дитячої діяльності (малюнки, конструкції). Використання отриманих даних для коригування індивідуальної освітньої траєкторії дитини та планування подальшої роботи. Етика моніторингу та об'єктивності оцінювання. Робота з індивідуальною програмою розвитку (ІПР) в умовах інклюзії.

Тема 2.5. Інтерактивні методи навчання дошкільників

Принципи інтерактивного навчання: активне включення учасників; проживання знань у дії; методичне узагальнення; рефлексія. Рівні осмислення знання: дитячий, педагогічний, методичний.

Вітагенне навчання як принцип організації освітньої діяльності, що забезпечує активне включення дитини в процес пізнання, формування її особистості у взаєминах з іншими.

Прийоми соціоігрової педагогіки в навчанні дошкільників. Три соціоігрові

постулати педагогічної майстерності. Педагогічний потенціал мікрогруп. П'ять порад вихователям від авторів соціоігрової педагогіки. Полілог як метод активізуючого спілкування. Правила полілогу.

Важливість готовності педагога до відповідальної свободи в організації освітнього процесу.

Тема 2.6. Інноваційні підходи до мовно-мовленнєвого та комунікативного розвитку дітей дошкільного віку

Сучасний соціокультурний контекст та виклики для мовленнєвого розвитку дошкільнят. Психологічні особливості мовленнєвого розвитку дошкільників у різний віковий період. Участь батьків у підтримці процесу формування мовлення дитини.

Види діяльності для мовно-мовленнєвого та комунікативного розвитку дітей дошкільного віку. Специфіка занять з розвитку мовлення. Інноваційні підходи до мовно-мовленнєвого розвитку дошкільників. Інтерактивні методи навчання. Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для розвитку мовлення дошкільників.

Інноваційні підходи до комунікативного розвитку дітей дошкільного віку. Вправи на активне слухання, формування монологічного та діалогічного мовлення. Техніки навчання співпраці та командної роботи у групі.

Організація мовного середовища у закладі дошкільної освіти. Роль мовленнєвої культури вихователя. Позиція і дії вихователя у підтримці процесу формування мовлення дитини. Моніторинг і оцінювання прогресу мовленнєвого розвитку дошкільників.

Тема 2.7. Розвиток медіаграмотності дітей дошкільного віку в сучасному інформаційному просторі

Актуальність розвитку медіаграмотності у дошкільному віці. Вплив медіа та цифрових технологій на дітей дошкільного віку. Психологічні особливості дітей дошкільного віку, що впливають на сприйняття медіа. Основні ризики та виклики цифрового середовища для дошкільників. Основні цілі формування медіаграмотності у дошкільників.

Парціальні програми з медіаосвітньої діяльності для дітей дошкільного віку. Інноваційні методики та практичні прийоми розвитку медіаграмотності дітей дошкільного віку. Використання інтерактивних ігор для навчання дітей розпізнавати достовірну інформацію. Казкотерапія як засіб формування критичного мислення дошкільників. Мультфільм як дидактичний матеріал для сприйняття медіа. Педагогічні медіапроекти в роботі з дошкільниками.

Тема 2.8. Формування базових навичок фінансової грамотності у старших дошкільників

Інтеграція економічної культури у дошкільну освіту. Ігрові методики для ознайомлення дітей із базовими фінансовими поняттями: «гроші», «товар», «потреба», «бажання», «заощадження». Ефективні підходи до використання сюжетно-рольових ігор («Магазин», «Банк», «Підприємство») як ключового

інструменту навчання. Виховання ціннісного ставлення до праці та розуміння, що гроші є результатом роботи, а засобом обміну. Формування основ відповідального споживання у старших дошкільників та прийняття перших елементарних фінансових рішень. Формування бережливості та розуміння обмеженості ресурсів. Розвиток логічного мислення та соціально-економічної компетентності дитини.

Методичні рекомендації щодо проведення занять із фінансової грамотності, ознайомлення вихователів із дидактичними матеріалами, адаптованими до віку старших дошкільників.

Тема 2.9. Дитина в природному довкіллі: екологічне виховання через дослідницьку діяльність

Реалізація освітньої лінії Базового компонента дошкільної освіти (БКДО) «Дитина у світі природи» через організацію дослідницької та експериментальної діяльності. Створення «центрів науки» та «зелених куточків», які стимулюють природну допитливість дошкільників. Методика проведення безпечних дитячих експериментів з водою, ґрунтом, повітрям та рослинами. Шляхи формування екологічної свідомості дошкільників та ціннісного ставлення до природи як до живого організму. Навчання правилам раціонального природокористування та економії ресурсів (вода, світло).

Методики інтеграції екологічних знань у різні види діяльності – малювання, конструювання, мовленнєвий розвиток.

Тема 2.10. Виховання основ громадянської свідомості через ознайомлення з «малою Батьківщиною»

Національно-патріотичне виховання, формування базових уявлень про державну належність та громадянську позицію. Виховання поваги до державних символів (Герб, Прапор, Гімн), ознайомлення з героїчними сторінками історії (на доступному для дітей рівні). Інтеграція знань про державну символіку та основних національних традицій у повсякденну роботу.

Методика ознайомлення дітей із поняттям «мала Батьківщина» (рідне місто, селище, вулиця, сім'я) як першим кроком до формування ідентичності. Методики використання краєзнавчого матеріалу (історія, визначні місця, легенди) для виховання любові та поваги до рідного краю.

Формування у дошкільників шанобливого ставлення до культури, мови та людей свого регіону. Розвиток соціальної компетентності дошкільників та активної громадянської позиції через відчуття причетності та гордості за свою країну.

МОДУЛЬ 3. Інклюзивна освіта, розвивальний простір та виховний потенціал ЗДО

Тема 3.1. Сучасний зміст і аспекти виховання

Розвиток освіти і виховання. Узгодження мети, цілей завдань освіти і виховання в умовах реформування освіти. Нова філософія виховання. Стратегія

національно-патріотичного виховання. Виховання громадянина-патріота України.

Сутність виховання. Основна мета, виховні завдання та закономірності та принципи сучасного виховання. Особливості та умови сучасного виховання у ЗДО. Українська національна система виховання. Вибір змісту виховання та підходи до виховання у ЗДО. Побудова та моделювання процесу виховання. Виховний потенціал особистості. Пошук індикаторів вихованості особистості.

Тема 3.2. Організація та забезпечення життєдіяльності дітей в ЗДО в контексті сучасних вимог

Нормативно-правові акти щодо забезпечення життєдіяльності дітей в ЗДО. Вимоги до організації безпечного освітнього середовища. Рациональне планування зовнішнього та внутрішнього, безпечного та комфортного освітнього простору. Універсальний дизайн для дітей з ООП. Умеблювання для догляду, ігор, навчання та розвитку великої моторики.

Організація режимних процесів. Організація та види навчально-пізнавальної та ігрової діяльності. Нормування кількості занять та часу. Харчування та вимоги до організації. Сон. Взаємодія персоналу з дітьми та батьками вихованців.

Тема 3.3. Організація розвивального середовища в закладі дошкільної освіти на засадах діяльнісного підходу

Принципи моделювання простору закладу дошкільної освіти, спонукаючого дошкільника до активності, вибору та дослідження. Вимоги до створення центрів активності (осередків) як основного середовищного інструменту діяльнісного підходу. Гнучкість, варіативність та доступність освітніх матеріалів. Організація освітнього простору, спрямованого на стимулювання самостійного вибору дитини, її ініціативності та вміння планувати власну діяльність. Дизайн мислення в освітньому просторі закладу дошкільної освіти.

Тема 3.4. Технології діяльнісного навчання: STEM-освіта, LEGO-конструювання та теорії розв'язання винахідницьких задач (ТРВЗ) в ЗДО

Практико-орієнтована спрямованість сучасних освітніх технологій, які базуються на діяльнісному підході. Принципи STEM-освіти (Science, Technology, Engineering, Math) як інтегрованого діяльнісного інструменту, що розвиває логічне та інженерне мислення. Методика застосування LEGO-конструювання та інших засобів для розвитку дрібної моторики, просторового мислення та вміння працювати за інструкцією/схемою. Елементи Теорії розв'язання винахідницьких задач (ТРВЗ) для розвитку креативності, гнучкості мислення та здатності знаходити нестандартні рішення проблем.

Алгоритми впровадження сучасних освітніх технологій у повсякденну освітню практику закладу дошкільної освіти.

Тема 3.5. Особливості роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії

Забезпечення інклюзивного освітнього середовища в закладі дошкільної освіти: ефективні стратегії роботи. Основні види порушень розвитку та особливості психофізичного розвитку дітей із особливими освітніми потребами (ООП). Категорії освітніх труднощів здобувачів освіти. Принципи універсального дизайну та диференційованого підходу до навчання. Методи адаптації освітнього простору та модифікації навчального матеріалу для забезпечення максимальної участі дітей з ООП у спільному освітньому процесі.

Значення конструктивної співпраці вихователя з асистентом вихователя, фахівцями інклюзивно-ресурсного центру (ІРЦ), корекційними педагогами та батьками.

Формування толерантності та емпатії у всіх учасників освітнього процесу

Тема 3.6. Особливості розвитку м'яких навичок (soft skills) у дітей дошкільного віку

Поняття «soft skills» у дошкільній педагогіці. Ключові м'які навички дошкільника. Комунікативні навички (уміння висловлюватись, слухати, домовлятися). Емоційний інтелект (розпізнавання емоцій, емпатія, саморегуляція). Навички співпраці та командної роботи. Креативність і гнучкість мислення. Вміння вирішувати прості проблемні ситуації. Самостійність, відповідальність у побутових та ігрових ситуаціях. Психолого-педагогічні особливості розвитку soft skills у дошкільників.

Педагогічні методи та прийоми розвитку soft skills дошкільників. Роль взаємодії з батьками для розвитку soft skills дошкільників.

Тема 3.7. Розвиток емпатії та просоціальної поведінки у дітей дошкільного віку

Соціально-емоційний інтелект дітей як основа для успішної соціалізації та психічного здоров'я. Методики розвитку емпатії (здатності розуміти та розділяти почуття іншої людини) дошкільників. Ігрові та арт-терапевтичні техніки для навчання дітей розпізнавати, називати та керувати власними емоціями. Робота над просоціальною поведінкою: виховання доброзичливості, взаємодопомоги, щедрості та навичок конструктивного вирішення конфліктів.

Роль вихователя як моделі для наслідування позитивних соціальних взаємодій. Створення безпечного та підтримуючого емоційного клімату в групі. Навчання вихователів ефективно запобігати агресії та формувати ціннісне ставлення до себе та оточуючих.

МОДУЛЬ 4. Безпечне освітнє середовище, захист дітей та психолого-педагогічна підтримка

Тема 4.1. Забезпечення безпеки дітей в ЗДО: формування безпечного середовища

Основні поняття і принципи забезпечення безпеки дітей. Імплементація політики Забезпечення безпеки в закладі дошкільної освіти. Національний та міжнародний досвід захисту дітей. Як повинен функціонувати заклад дошкільної освіти, щоб він був безпечним для дитини: чинне законодавство; внутрішні порядки, щодо взаємодії дітей – батьків – педагогів; права і обов'язки.

Тема 4.2. Робота над планом із Забезпечення безпеки дітей в ЗДО та його реалізація

Основні компоненти сейфгардінгу в дошкіллі. Законодавство та нормативна база. Цикл Забезпечення безпеки дітей в ЗДО. Етап I. Обізнаність. Етап II. Запобігання. Етап III. Повідомлення та Реагування. Подолання бар'єрів забезпечення безпеки дітей в ЗДО.

Тема 4.3. Моделі насильства та розробка ефективних запобіжних механізмів

Психологія кривдників та чинники ризику. Системний аналіз середовища та виявлення потенційних загроз. Багаторівневий підхід до запобігання потенційним загрозам та побудова безпечного середовища в закладі дошкільної освіти.

Грумінг: визначення поняття та процес. Експлуатація дітей, її попередження.

Тема 4.4. Комплексний підхід до захисту дітей від насильства і жорстокого поводження у ЗДО

Чому насильство – це небезпечно. Наслідки насильства над дитиною. Вплив насильства на розвиток дитини. Види насильства та їх ознаки. Фізичне, психологічне, економічне та сексуальне насильство. Нехтування та небезпечне програмування як різновид насильства. Крик як метод виховання: за і проти.

Тема 4.5. Розвиток творчості: арттерапевтичні техніки в роботі вихователя ЗДО

Поняття арттерапія та її ефективність у роботі з дітьми дошкільного віку. Арттерапія та заняття з навчального малювання: особливості та основні відмінності. Засоби організації арттерапевтичних занять в закладі дошкільної освіти.

Арттерапія як інструмент психологічної допомоги та розвитку дітей дошкільного віку.

Тема 4.6. Психолого-педагогічна підтримка дітей, батьків та педагогів в умовах надзвичайної ситуації

Сутність термінів «психічне здоров'я», «психологічна підтримка». Стрес і травма: основні поняття та відмінності. Реакції на стрес у дітей дошкільного віку.

Базові підходи до надання першої психологічної допомоги у роботі педагога: поняття, мета та завдання першої психологічної допомоги. Ключові принципи роботи педагога з дітьми в стані дистресу (дивись, слухай, поєднуй

та ін.). Види допомоги, яких потребують діти. Врахування вікових та особистісних відмінностей у роботі зі здобувачами освіти.

Підтримка дітей у проживанні різних емоцій. Особливості підтримки дітей із особливими освітніми потребами. Психолого-педагогічна підтримка батьків у надзвичайних ситуаціях.

Розвиток стресостійкості та протидія емоційному вигоранню педагогів.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

Практичне завдання (одне на вибір слухача після опрацювання всіх модулів).

1. Розробіть кейс-сценарій інтерактивного заходу для батьків із використанням технологій нетворкінгу та ненасильницької комунікації.

Результат виконання: сценарій батьківських зборів/нетворкінгу.

2. Змодельуйте карту професійного саморозвитку вихователя з урахуванням вимог Професійного стандарту.

Результат виконання: індивідуальна карта професійного зростання.

3. Розробіть технологічну карту інтегрованого STEM-проєкту або екологічно-дослідницького заняття для дітей старшого дошкільного віку.

Результат виконання: готовий до реалізації STEM-проєкт.

4. Створіть банк інтерактивних методів та ігор для розвитку мовленнєвої компетентності й медіаграмотності дошкільників.

Результат виконання: дидактичний кейс інтерактивних ігор.

5. Укладіть серію ігрових ситуацій для формування базових навичок фінансової грамотності у старших дошкільників.

Результат виконання: дидактичний кейс ігрових ситуацій.

6. Розробіть макет-схему зонування предметно-просторового розвивального середовища групи на засадах діяльнісного підходу та безбар'єрності.

Результат виконання: схема-дизайн освітніх зон групи ЗДО.

7. Опрацюйте практичні алгоритми та укладіть пам'ятки реагування педагога у разі виявлення ознак насильства, булінгу або жорстокого поведінки з дитиною.

Результат виконання: алгоритми-пам'ятки реагування на випадки насильства.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

Модуль 1. Нормативно-правові, стратегічні та організаційно-професійні засади дошкільної освіти

1. Назвіть ключові стратегічні напрями реформування дошкільної освіти.

2. У чому полягає роль атестації педагогічних працівників як інструменту професійного зростання?

3. Які основні принципи педагогіки партнерства забезпечують ефективну взаємодію між вихователем, дітьми та батьками?

4. У чому полягають переваги використання нетворкінгу як сучасної форми співпраці із родинами вихованців?

Модуль 2. Формування ключових компетентностей та освітні лінії БКДО: сучасні підходи та технології

5. Назвіть ефективні інноваційні методи та прийоми для розвитку мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку?

6. У чому полягає специфіка проведення моніторингу досягнень дітей відповідно до освітніх ліній БКДО?

7. Які практичні інструменти сприяють формуванню у старших дошкільників первинних навичок медіаграмотності та фінансової обізнаності?

8. Наведіть приклади забезпечення національно-патріотичне виховання дітей через ознайомлення з «малою Батьківщиною».

Модуль 3. Інклюзивна освіта, розвивальний простір та виховний потенціал ЗДО

9. Які принципи покладено в основу створення предметно-просторового розвивального середовища на засадах діяльнісного підходу?

10. Як інтегрувати STEM-технології та дослідницьку діяльність у щоденні освітні ситуації в ЗДО?

11. Наведіть приклади адаптації та модифікації при укладанні Індивідуальної програми розвитку (ІПР) для дітей з особливими освітніми потребами.

12. Чим відрізняються підходи до формування «м'яких навичок» (soft skills) та емпатії у дітей дошкільного віку?

13. Як організувати життєдіяльність дітей у групі з дотриманням вимог безбар'єрності та інклюзивного навчання?

14. Наведіть приклади інтерактивних форм роботи необхідних для формування дитячого колективу на засадах взаємоповаги.

Модуль 4. Безпечне освітнє середовище, захист дітей та психолого-педагогічна підтримка

15. Яким є алгоритм першочергових дій вихователя у разі виявлення ознак насильства, булінгу або жорстокого поводження з дитиною?

16. Які психолого-педагогічні прийоми допомагають стабілізувати емоційний стан дітей та батьків під час надзвичайних ситуацій?

17. Як використати арттерапевтичні техніки для зниження рівня тривожності дітей та профілактики емоційного вигорання педагога?

18. Назвіть показники, які свідчать про те, що освітнє середовище групи є фізично та психологічно безпечним.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Закон України «Про дошкільну освіту» від 06.06.2024 № 3788-IX / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг» від 06.09.2018 № 2541-VIII / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2541-19#Text>
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти» від 26.08.2025 № 1036 / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1036-2025-%D0%BF#Text>
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання про типи організації освітньої діяльності закладів дошкільної освіти» від 07.07.2025 № 818 / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/818-2025-%D0%BF#Text>
6. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року» від 14.12.2016 № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80>
7. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024-2026 роки» від 07.06.2024 № 527-р / Кабінет Міністрів України URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-natsionalnoi-strategii-rozvytku-inkliuzyvnoho-navchannia-na-period-do-2029-roku-ta-zatverdzhennia-operatsiinoho-planu-zakhodiv-z-ii-realizatsii-na-20242026-roky-527r-070624>
8. Наказ МОН України «Про деякі питання впровадження освітніх компонентів (навчальних дисциплін, спецкурсів, модулів) з ігрових та діяльнісних методів навчання та розвитку» від 26.08.2021. № 928 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-deyaki-pitannya-vprovadzhennya-osvitnih-komponentiv-navchalnih-disciplin-spek kursiv-moduliv-z-igrovih-ta-diyalnisnih-metodiv-navchannya-ta-rozvitku>
9. Наказ МОН України «Про деякі питання впровадження освітніх компонентів (навчальних дисциплін, спецкурсів, модулів) з соціально-емоційного розвитку і навчання, психосоціальної підтримки дітей та педагогів в умовах кризових ситуацій, упровадження ігрових і діяльнісних методів навчання та розвитку» від 11.10.2023 № 1235 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-deyaki-pitannya-vprovadzhennya-osvitnih-komponentiv-navchalnih-disciplin-spek kursiv-moduliv-z-socialno-emocijnogo-rozvitku-i-navchannya-psi hosocialnoyi-pidtrimki-ditej-ta-pedagogiv-v-umov>

10. Наказ МОН України «Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція» від 12.01.2021 № 33 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya>

11. Наказ Мінекономіки України «Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» від 19.10.2021 № 755-21 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>

12. Лист МОН України «Щодо методичних рекомендацій до оновленого Базового компонента дошкільної освіти» від 16.03.2021 № 1/9-148 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/shodo-metodichnih-rekomendacij-do-onovlenogo-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti>

13. Лист МОН України «Про визначення рівня підтримки у дітей з особливими освітніми потребами, які здобувають дошкільну освіту в інклюзивних групах» від 30.12.2021 № 1/23180-21 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-viznachennya-rivnya-pidtrimki-u-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-yaki-zdobuvayut-doshkilnu-osvitu-v-inklyuzivnih-grupah>.

14. Лист МОН України «Щодо організації дошкільної освіти дітей у 2025/2026 навчальному році» від 28.08.2025 № 1/17853-25 / Міністерство освіти і науки України. URL: https://eadmin.expertus.com.ua/storage/attachments/list-mon-shhodo-organizaciyi-doshkilnoyi-osviti-ditei-u-2025-2026-navcalnomu-roci-vid-28082025-117853_a4xwk.pdf

Основна література

1. Білан О. І., Возна Л. М., Максименко О. Л. та ін. Українське дошкілля: програма розвитку дитини дошкільного віку / за заг. ред. О. І. Білан. 3-тє вид., доопрац. та допов. Київ : Світич, 2021. 256 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/programy-rozvytku-ditey/programa-ukrainske-doshkillya.pdf>

2. Богущ А. М., Гавриш Н. В., Султанова Л. Ю. Освітні напрями Базового компонента дошкільної освіти: інноваційні технології реалізації. К. : Слово, 2021. 288 с.

3. Газіна І. О. Інноваційні технології в освітній діяльності закладів дошкільної освіти : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Видавець Панькова А. С., 2021. 210 с.

4. Гра по-новому, навчання по-іншому : методичний посібник / упоряд. О. Рома. The LEGO Foundation, 2018. 44 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/nova-ukrainska-shkola/LEGO/po-novomu-navchannya-po-inshomu.pdf>

5. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проєкту В. О. Огнев'юк / авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертутіна та ін. Київ : ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 304 с. URL: https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2022/02/opys-programy-dytyna_ns.pdf

6. Кононко О. Л. Дошкільна освіта як чинник формування життєвої компетентності особистості: монографія. К. : Слово, 2022. 320 с.
7. Крутій К. Л. Взаємодія дорослого й дитини в освітньому процесі ЗДО: методичний посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2023. 192 с.
8. Крутій К. Л., Деснова І. С., Замелюк М. І. Дефініція «Гра як провідний тип діяльності дошкільника»: аналіз підходів *Академічні студії. Серія Педагогіка*. 2021. № 2 (4). С. 84-91.
9. Недодатко Н. Г. Основи природознавства з методикою ознайомлення дітей з природою: Частина 1 : навчальний посібник. Вид. 2-е, доповнене. Кривий Ріг:ДВНЗ «КДПУ», 2020. 223 с.
10. Нікітіна О. С. Дослідницько-пошукова діяльність дошкільників: від теорії до практики: навчально-методичний посібник. Львів : Світ, 2025. 180 с.
11. Прибора Т. О. Організація освітньо-розвивального середовища у закладах дошкільної освіти. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 49. Том 2. С. 139–144.
12. Прибора Т. О. та ін. Специфіка розвивального середовища у закладі дошкільної освіти. Актуальні проблеми сучасного дитинства : монографія. Харків : Мачулін, 2022. С. 124–160.
13. Савенкова О. М. Компетентнісний підхід у дошкільній освіті: теорія та практика. Методичні рекомендації. Харків : Ранок, 2024. 160 с.
14. Шість цеглинок в освітньому просторі школи : методичний посібник / упоряд. О. Рома. The LEGO Foundation, 2018. 32 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/nova-ukrainskashkola/LEGO/tseglinok-kviten-2018-web.pdf>

Додаткова література

1. Ковшар О.В. Теоретико-методичні засади організації передшкільної освіти: монографія. Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет» МОН України. Кривий Ріг : Вид. Р.А. Козлов, 2015. 244 с.
2. Суятинова К., Древняк Л. Виховання дітей дошкільного віку з ООП : навчально-методичний посібник (для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта). Кривий Ріг, 2024, 100 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1Ln2Q-3vZVXuLSnXjsnd241e_EZhHml0V/view